

Bemærkninger til forslaget

1. Generelle bemærkninger

Efter forslagsstillernes opfattelse bør det være et grundlæggende princip i ethvert sanktionssystem, at den afsagte dom så præcist som muligt angiver, hvad den dømte må udsætte sig for. Samtidig med nærværende forslag har forslagsstillerne fremsat en lang række enkeltforslag, der med dette udgangspunkt tilsigter at hindre sanktioner ud over den afsagte dom.

Dette princip foreslås imidlertid også fastslået generelt og i denne forbindelse peges på tre helt vitale områder, hvor den dømtes sikkerhed mod videregående sanktioner desværre ikke er nogen selvfølge.

Det drejer sig for det første om de grundlæggende demokratiske rettigheder såsom ytringsfrihed, foreningsfrihed, ret til at organisere sig etc. Som det nuværende regelsæt er udformet, kan hensynet til orden og sikkerhed bruges som grundlag for at beslaglægge indsatte interne kommunikation ud over, hvad der må anses for berettiget for at bekæmpe flugtfaren og hindre opklaring af lovovertrædelser.

Dette skete for eksempel i Horsens statsfængsel i slutningen af november 1984, hvor fangernes interne ugebrev blev beslaglagt, angiveligt fordi sprogbrugen (der ganske vist var temmelig blomstrende) kunne virke ophidsende, og fordi navngivne ansatte blev kritiseret. Hvor holdbar denne begrundelse var, fik man imidlertid et indtryk af, da personalet selv – en halv snes dage senere – offentliggjorde det beslaglagte materiale i uddrag i Horsens Folkeblad!

Et andet fængsel har forbudt de indsatte at organisere sig i Fangernes Interesse Gruppe.

For det andet kan en strafafsoner ikke vide sig sikker mod at miste sin bolig under afsoningen. Praksis er noget forskellig, men hovedreglen er, at strafafsoneren kan få sit værelse eller sin lejlighed betalt i 6–9 måneder og derefter må afgive den. Dette stiller selvsagt den indsatte vanskelige ved løsladelsen og ved en eventuel prøveløsladelse, idet en bolig (eller i det mindste et ophold) er en betingelse for prøveløsladelse. Den medfølgende

socialt nedtur som følge af en straf er efter forslagsstillernes opfattelse af stor betydning for den efterfølgende recidivrisiko.

For det tredje er en strafafsoner stillet meget ringe i forhold til arbejdsmarkedet, når han løslades. Dette skyldes ikke alene afsoningen i forhold til samfundet, men også at en del arbejdsgivere ikke ønsker at ansætte tidligere straffede. De offentlige arbejdsgivere er de værste i så henseende. Og det på trods af at det normalt antages, »at tavlen er vasket ren«, og at netop det offentlige har som opgave at foranledige en resocialisering.

Forslaget tilsigter at ændre disse forhold ud fra den principielle målsætning, at den dømte ikke må udsættes for sanktioner, som ligger ud over den afsagte dom.

2. De demokratiske rettigheder

Efter forslagsstillernes opfattelse må det præciseres, at indgreb i strafafsoneres ytringsfrihed kun må ske i de tilfælde, hvor en konkret vurdering gør det nødvendigt af hensyn til opklaring af en sag.

Herudover kan begrænsninger ikke accepteres.

De indsatte ret til at organisere sig, stifte foreninger og vælge talsmænd bør ligeledes sikres. De nuværende regler om talsmænd hviler på meget upræcise retningslinjer, og nogen sikkerhed for, at talsmandsordningen også er velfungerende eksisterer i hvert fald ikke. Derfor må de nødvendige forudsætninger for en fungerende talsmandsordning tilvejebringes. Det drejer sig f.eks. om retten til et lokale, retten til at deltage i modtagelse af nyindsatte, retten til at deltage i rundvisning af gæster, retten til at anvende eventuelt video- og højtaleranlæg, retten til at vælge redaktør og sekretær med status som beskæftigede, retten til mangfoldiggørelse af skriftligt materiale og retten til at udgive et blad.

Strafafsoneres demokratiske rettigheder bør ikke blot være en selvfølge. De skal samtidig ses som et naturligt led i bestræbelserne på at afsone straffen under forhold, som videst muligt ligner det samfund, som strafafsonerne skal fungere i, og